

natuur dichtbij huis

Brabants Landschap

Fietzersbond Noord-Brabant

Provincie Noord-Brabant
t.a.v. Provinciale Staten
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Kenmerk: LB 03.05-1978-yo

Onderwerp: Beleidskader Gezondheid

Tilburg, 12 november 2021

Geachte leden van Provinciale Staten,

Op vrijdag 19 november a.s. overlegt u over het beleidskader Gezondheid. In Brabant is door provinciale maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit grote gezondheidswinst te halen. Graag geven wij –ANWB, Brabants Landschap, Fietzersbond, IVN, Longfonds, Natuurmonumenten, Wandelnet en de Brabantse Milieufederatie – u hiervoor enkele aandachtspunten mee.

Schone lucht is van levensbelang

Blootstelling aan luchtvervuiling (vooral fijnstof) is verantwoordelijk voor zo'n 3,5% van de totale ziektelast in Nederland. Na roken (9,4%) behoort luchtvervuiling daarmee tot één van de belangrijke risicofactoren om ziek te worden, in dezelfde orde van grootte als overgewicht (3,7%) en weinig lichamelijke activiteit (3-4%)¹, aldus (voormalig) staatssecretaris Van Veldhoven (Infrastructuur en Waterstaat).² Luchtvervuiling kan luchtwegklachten en hart- en vaatziekten veroorzaken en verergeren. Ook kan het longkanker tot gevolg hebben. Het zorgde in 2015 in Nederland voor 11.000 vroegtijdige sterfgevallen, ca. 150.000 verloren gezonde levensjaren en ruim een half miljard euro aan zorgkosten.³

De ambitie om elke Brabander drie gezonde levensjaren erbij te geven kan alleen gehaald worden door de luchtkwaliteit expliciet daarbij te betrekken, met een integrale aanpak van opgaven in landbouw, energie en mobiliteit. De provincie kan de volksgezondheid verbeteren door (bijv via de uitvoeringsagenda) de volgende concrete maatregelen te nemen:

Maatregel 1: Hanteer in heel Brabant de grenswaarden voor fijnstof en endotoxinen die worden geadviseerd door de WHO, de GGD en de Gezondheidsraad

De Omgevingswet geeft provincies de mogelijkheid om voor luchtkwaliteit betere normen vast te stellen.⁴ Brabant kan hierin een lichtend voorbeeld worden voor de rest van Nederland. Breng de normen voor fijnstof in de (interim) Omgevingsverordening in lijn met de adviezen van de Wereldgezondheidsorganisatie, en voeg normen toe voor endotoxinen op basis van de adviezen van de gezondheidsraad en GGD.

¹ Gezondheidsraad. 2018. Gezondheidswinst door schonere lucht. URL: <https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2018/01/23/gezondheidswinst-door-schonere-lucht>

² Hoofdlijnenbrief Schone Lucht Akkoord, 2 juli 2019.

³ RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu in samenwerking met RWS, GGDGHOR Nederland en het Programma AandeslagmetdeOmgevingswet. URL: <https://www.gezondeleefomgeving.nl/thema/luchtkwaliteit>

⁴ <https://iplo.nl/regelgeving/instrumenten/omgevingswaarde/afwijkende/>

Maatregel 2: Voorkom en verminder hoge concentraties van stikstof, fijnstof en endotoxinen in de veedichte gebieden

Hanteer in de (Interim) Omgevingsverordening veilige afstandsnormen voor intensieve veehouderijen onderling, tussen veehouderijen en burgerwoningen en tussen mestfabrieken en burgerwoningen, om lokaal te hoge fijnstof en endotoxinen concentraties te voorkomen. Voorkom lokale toename van de veedichtheid en zet in op extensivering, grondgebondenheid en minder vee in Brabant. Deze maatregelen kunnen ook bijdragen aan verkleining van het stikstofprobleem op de natuur.

Maatregel 3: Zorg voor meer groen rond dorpen, steden en stallen

Een mooie natuurlijke, groene omgeving kan de luchtkwaliteit helpen verbeteren, en helpt om fietsen en wandelen te stimuleren. Daarnaast is het goed voor de mentale gezondheid en helpt het om stress te verminderen. We hebben in coronatijd gezien hoe druk het in de natuurgebieden was. Zorg daarom voor meer groene en recreatief toegankelijke mooie landschappen rond dorpen en steden. Nodig bewoners uit om zelf mee te bouwen aan die schone gezonde leefomgeving. Overleg daarnaast met gemeenten om de handhaving op behoud van landschapselementen, zoals de erfbeplantingsplicht van veehouderijen, te verbeteren.

Maatregel 4: Versnel de transitie naar schone en actieve mobiliteit

De transitie naar schone en actieve mobiliteit heeft een positieve invloed op de luchtkwaliteit en de gezondheid. De elektrificering van het wagenpark en een goede laadinfrastructuur spelen hierbij een belangrijke rol. Daarnaast moeten mensen worden verleid en in staat gesteld om bewust andere keuzes te maken over of, en zo ja, hoe en wanneer zij zich verplaatsen. Daarvoor is een samenhangend mobiliteitssysteem nodig waar verschillende wijzen van vervoer (inclusief openbaar vervoer) gemakkelijk kunnen worden gecombineerd. Met de aanleg van goede fiets- en wandelroutes en snelle fietsverbindingen wordt het leuker en gemakkelijker voor mensen om te kiezen voor actieve en gezonde manieren om onderweg te gaan. Dit leidt tot verminderde concentraties van fijnstof, een betere luchtkwaliteit, meer lichaamsbeweging en daarmee een betere gezondheid.

Maatregel 5: Verbind de uitvoeringsagenda van dit beleidskader expliciet aan andere beleidskaders en stel concrete normen en doelen vast

Zorg dat dit integrale, overkoepelende beleidskader niet vrijblijvend wordt. Stel daarom concrete doelen en maatregelen vast. Koppel het beleidskader en de uitvoeringsagenda expliciet aan normen en aan andere beleidskaders zoals voor Landbouw en Voedsel, Mobiliteit, Economie, Natuur, Milieu en het Regionaal Water- en Bodemprogramma (RWP).

Schone lucht, waarin mensen zich gezond kunnen bewegen, is letterlijk van levensbelang. We roepen u daarom op nu de maatregelen te nemen die nodig zijn. Onze organisaties zijn graag bereid om, samen met onze vrijwilligers, bij te dragen aan de implementatie daarvan.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Yvette Osinga, via 06-57841676 en yvette.osinga@brabantsemilieufederatie.nl.

Met vriendelijke groet,

Mede namens ANWB, Brabants Landschap, Fietzersbond, IVN, Longfonds, Natuurmonumenten en Wandelnet,

[handtekening]

Femke Dingemans
Directeur Brabantse Milieufederatie